

СТАНОВИЩЕ

От доцент доктор Елена Борисова Тарашева, НБУ, доцент в направление 2.1. Филология за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология с кандидат Мария Ладовинска.

По заповед на Ректора на НБУ за научно жури З-РК-271 от 11.07.2023

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Кандидатката е представила научен труд, озаглавен „Неясната референция на инфинитивния подлог в съвременния италиански език“. В него се изследва референцията на инфинитивните форми и презюмираният извършител на съответните действия. Засягат се категориите ПОДЛОГ, ИЗВЪРШИТЕЛ НА ГЛАГОЛНОТО ДЕЙСТВИЕ, АНАФОРА/КАТАФОРА, ПОДЕМАНЕ НА НАЗОВАН УЧАСТНИК с помощта на елипса, прономинално заместване, именно повторение и други, НОМИНАТИНИ ВЕРИГИ ЗА ЛИЦА, ОБРАБОТКА НА ГРАМАТИЧЕСКАТА ИНФОРМАЦИЯ и т.н. Всички тези категории принадлежат към различни теоретични рамки в граматиката и анализът навлиза в разнообразни модерни направления на езикознанието. С това се изследват изреченски и над-изреченски структури в италианския език, с коментар и върху българските преводи.

Подбраният корпус включва произведения на съвременни автори на италиански език. Авторката търси функциите на граматическите структури, с които се осъществява назоваването на обекти. Същевременно, с помощта на анкета с носители на италианския език като роден, се изследва как читателят дешифрира референцията на логическия субект на инфинитивни глаголи в избрани от авторката изречения и параграфи. Заключениеята засягат широкия контекст като фактор за интерпретация на референтите, както и стремежа към езикова икономия.

Дисертацията засяга един граматичен проблем на италианския език, който го отличава от съответните български структури. С това кандидатката дава своя принос към изследване на езиковия материал за преподаване на италиански език на българи, който може да представлява трудност за учещите.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Кандидатката дефинира целта си с осъзнат от нея проблем при осмисляне на структури, където се използва инфинитив след спрегнат глагол и логическият подлог, най-вече в семантична роля ИЗВЪРШИТЕЛ, може да е различен от изразения подлог на спрегнатия глагол. Чрез анализ на литература по въпроса достига до подходящ аналитичен механизъм, който може да установи как и защо в някои случаи инфинитивните конструкции понякога създават двусмислие по отношение на логическия субект на неспрегнати глаголни форми. След това събира корпус според

известните и норми за представителност и провежда граматичен анализ и анкета. Така успява да обхваща както процеса на кодиране, така и на разкодиране на референцията. Качественият анализ сочи средствата за назоваване на обектите в сложните глаголни фрази. В анкетата кандидатката пита информантите си кое им помага да установят логическия подлог на нефинитната форма. Вижда се стремеж към многостранно разглеждане на материята, което води до съчетаване на когнитивната лингвистика със структурализма и на моменти звучи по-еклектично от допустимото. Въпреки всичко, предвид началната степен на научното изследване, може да се предположи, че експериментирането с различни теории допринася за научното обогатяване на кандидатката.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Работата се основава на лингвистиката на текста, представена с трудовете на Стефана Димитрова и Елка Тодева и Ивелина Савова – най-цялостно представили над-изреченската същност в българското езикознание в края на 20 век. Семантиката на дискурса е представена с трудовете на Робърт Лангакър. Споменат е Джордж Лейкоф, като представител на прагматиката в теорията на текстовете. С това се обхваща кръг от езикознанието – българско и международно, което подпомага разгадаването на проблема в основата на изследването: референцията на логическия субект на инфинитивните форми.

Анкетата е съставена с помощта на датски изследовател, който разглежда структурите в италианския език като чужд. С това се осъществява дистанциране от изследвания обект за по-обективен подход, подчиняване на интерпретацията на научни методи, а не на интуитивно знание.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Кандидатката е представила 11 статии в научни журналы. Всеки от аспектите на представения анализ е описан в отделна статия. Тъй като журналите са реферирани, кандидатката е имала възможност да получи обратна връзка, с което да фокусира изследването си по-точно. Вижда се работа по проблема от 2010 година – в продължение на 13 години, което говори за сериозен научен интерес. Някои от статиите са аналитични, други представят теоретични проблеми. С това кандидатката демонстрира умение да пише в различни научни жанрове и да се възползва от научните си публикации като познавателен механизъм.

Отчетени са също 5 статии по теми, свързани с методиката на чуждоезиковото обучение. Няколко от статиите са публикувани в най-престижното българско издание Чуждоезиково обучение. Вероятно е време разработките на кандидатката да се представят и в международни специализирани журналы, особено предвид сътрудничеството с италианисти от други страни.

Кандидатката е съавтор на учебно помагало по италиански език, несъмнено поради опита си от търсене и анализиране на автентичен езиков материал. Представени са и преводи на научни и художествени преводи.

5. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Две от статиите на кандидатката са били цитирани. Едната е от областта на преподаването на италиански език, а другата е превод на етнографски текст за престижно издание на БАН.

6. Мнения, препоръки и бележки.

Достойна за уважение е ориентацията към модерната страна на лингвистиката – над-изреченските структури в текста. Кандидатката познава проблематиката отлично. За някои читатели може да е еkleктично съчетаването на анализ на подложни конструкции с анафорични механизми при преназоваване в текста. Когнитивната лингвистика работи със семантични роли и по-малко - със синтактични позиции в изречението. Структурализмът достига до невъзможни комбинации на подлог, който всъщност е пряко допълнение в главното изречение. Такива преплитания са избегнати в когнитивните модели чрез работа на ниво ФРАЗА и семантични роли на участниците. Затова съчетанието на двете направления на моменти води до трудно разгадаема еkleктика.

По отношение на синтактичния анализ на конструкциите, той тече разказвателно и обяснително. Липсата на маркери за изследвани категории не води до естествен извод, а видимо променя посоката на популярно обясняване. Ако механизъмът беше по-ясно изяснен като цел, изводите биха имали по-обозрим характер.

При избора на материал за корпуса се цитира числото 250 000 думи, които според Корнелия Илиева предават представителност на изводката. В корпусната лингвистика съществуват различни видове представителност: например, при изследване на езикови структури, корпусът трябва да представи най-малко 7 срещания на една форма, за да могат да се отчетат търсени параметри (В. Тойнберг), за да се отчетат теми в дискурса, трябва да има представеност на различни жанрове (Р. Водак), относно употребата на различни структури, трябва да се търсят в малък (1 000 000) или голям корпус (100 000 000), и т.н. От изложението не става ясно за какъв тип представителност се приемат въпросните 250 000 думи, нито как се определя „дума“ – словоформа, лексема, текст между две шпации и т.н. Това е важно, защото кандидатката прави извод за честотността на различните видове подемане, а това може да се установи само в рамките на подходящо подобрена представителност.

Съпоставителният характер на български с италиански няма ясна ориентация. Някои от текстовете са ползвани с публикувания им превод: в някои случаи – отхвърлян от кандидатката като неадекватен, в други случаи докторантката превежда оперативно структурите. Ако се прави системна съпоставка, трябва да се работи или с превод, или с така наречения глос, който е изключително удобен в случая, когато се разглеждат преимуществено особеностите на единия от езиците.

Работата е написана на отличен български език, а структурата напълно съответства на изискванията на жанра. Затова буди недоумение номерирането на библиографските източници.

7. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Докторантката е положила огромен труд да открие и представи литература по въпроса, който я

Образец за структура на становище на научен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ в НБУ

Приложение 5 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

интересува, да изработи аналитични механизми, с които да даде отговори на добре формулирани изследователски въпроси, събрала е обемен корпус, който е анализирала съвестно и старателно. Разработката формулира изводи, които имат приносен характер в изследването на италианския език за целите на преподаването му като чужд език. Предлагам на кандидатката да бъде присъдена научната степен „доктор“.

Дата 12.09.2023

Подпис.....